

PĂDUREA ȘI VIAȚA

Magdalena SORESCU*

Pornesc de la ideea de ocrotire a tot ce ne înconjoară: aerul, apa, formele de viață și însăși scoarța terestră – suport al vieții.

Omul, ca parte componentă a naturii, este dominat de legile ei, pe care trebuie să le respecte (de ce ar face excepție, când toate celelalte elemente trăiesc într-o armonizare perfectă?). Dezvoltarea lumii, în general, a produs transformări masive în orizontul planetar și prezentul, dar mai ales viitorul, obligă la intervenții imediate, prin colaborarea internațională a tuturor factorilor de răspundere care asigură, în continuare, viața. Educația stă la baza culturii și, firește, a înțelegerii, a respectului față de tot ce este împrejur. Până la marea societate, familia, ca nucleu al ei, pregătește copiii în dragostea pentru natură, cu tot ce ne dă ea pentru existență.

România, deși o țară mică, privită la nivel global, se bucură de o natură echilibrată, ale cărei componente sunt repartizate uniform în spațiul ce-l ocupă, nelipsindu-i nimic din ce solicită o viață normală. Ocrotirea mediului ambiant este un imperativ, căruia îi suntem tributari încă de la naștere, tot timpul vieții. La noi, ca și în tot restul lumii, omul își cunoaște obligațiile, dar nevoia de dezvoltare, modernizare și chiar confort duce la dezechilibre greu de remontat.

Ne îndreptăm privirea pe harta lumii pentru a putea cuprinde urmele lăsate de nesăbuiță și rea voință. Indiferent de gradul de dezvoltare economică a unui stat, legile sunt aceleași, valabile pentru toți, în mod egal.

Brazilia este un exemplu de felul cum înțelege să ocrotească și să conserve resursele de care dispune și, mai ales, ceea ce este cel mai important pentru lumea vie a planetei, vegetația ei. Deși în Amazonia bogăția pădurilor este imensă, grija permanentă pentru ocrotirea florei este o problemă națională. Promovarea dezvoltării Amazoniei, fără distrugerea ei, înseamnă a identifica plantele care pot fi transformate în produse pentru consum, contribuind astfel la protecția pădurii. Fructele arborilor servesc ca hrană, altele potolesc setea. Ele fortifică musculatura, iar altele dau bună dispoziție. Nuca de Brazilia este un exemplu perfect de armonizare a două principii actuale: ocrotirea pădurii și dezvoltarea.

...”Cultul pentru unele plante sau animale este ceva sfânt în Brazilia. Pentru noi, acestea au fost ca o mamă. Nu poți face vreun rău acestor arbori. A-i doborî, este o crimă. Când am venit pe aceste meleaguri, aceste două plante ne-au ajutat să trăim: prin laptele nucii de castan, ca hrană, iar hevea pentru îmbrăcăminte.” Așa își amintește de copilăria sa Francisco Vieira de Azevedo, un recoltator de nuci de castan din Amapa.

Fig. 1 – Pădure de castani (în planul secund) în Amazonia, statul Amapa

Originar din Amazonia, castanul aduce comunităților locale venituri importante prin comercializare. El asigură și ocrotirea mediului în zonele unde există. Nuca de castan are bogate

* Școala generală nr. 7, Pitești

surse de nutriție. Conține cca 65% materie grasă, 17% proteine, 4,5% fibre, 3,5% săruri minerale și 3,2% hidrați de carbon.

La mai bine de un secol de la primele explorări în economia forestieră din sud-estul statului Amapa, comunitățile stabilite aici au cucerit dreptul asupra pământului și au primit asigurări și pentru dezvoltarea propriilor proiecte de autonomie. Guvernul asigură credite, recompense și piață de desfacere producătorilor nucii de Brazilia, plecând de la principiul că a lăsa pe piață un produs nutritiv, face ca omul să aducă un mare serviciu mediului prin protejarea naturii, lucru ce merită a fi chiar premiat. Fructul este un ingredient important pentru mesele furnizate cantinelor din toate școlile statului Amapa. Această politică a permis organizarea de mici cooperative, ceea ce arată că dezvoltarea durabilă este posibilă, căci ea trăiește prin valorificarea resurselor pădurii, ocrotind astfel arborii. Fructul castanului poate fi consumat natural sau deshidratat. Alte produse obținute din nucleu sunt uleiul și turtele. Uleiul este solicitat în industria cosmetică, turtele constituind materia primă în industria alimentară. Piața internațională de produse naturale se poate dezvolta mereu cu noi produse pe bază de nucleu, cum ar fi: fructe uscate, prăjituri, plăcinte, săruri, biscuiți, bomboane, înghețată, săpunuri de toaletă sau șampoane.

Amapa este un spațiu redus față de imensitatea ca suprafață a bazinului Amazonian. Dezvoltarea unor proiecte noi în zonă, precum și migrația de proporții în anii 1970 și 1980 au dus la defrișarea unei suprafețe de 328 700 km². Pericolul izbucnirii incendiilor în pădure a început să preocupe lumea întreagă. Guvernul Braziliei a aplicat unele politici care să controleze dezvoltarea în zonă. Toate proiectele agricole și de dezvoltare au fost suspendate, iar exportul de lemn a fost interzis. Din 1989, planul de defrișare a fost redus la jumătate, lăsând suprafața Amazoniană, în proporție de 91,5%, intactă.

Azi, ocrotirea Amazoniei este monitorizată prin satelit. Comunitatea Internațională a depus eforturi pentru binele naturii, prin Programul privind protecția pădurii ecuatoriale braziliene, program susținut financiar și de Comunitatea Europeană, SUA și alte țări.

Faptul că Amazonia deține 33% din pădurile cu frunze late ale lumii, protejarea ei reprezintă o problemă universală. Cea mai exuberantă pădure virgină de pe planetă se estimează a cuprinde 3,5 milioane de hectare, cu un potențial de 50 miliarde mc de lemn de exploatat. Planurile economice de dezvoltare, pentru valorificarea lemnului în general, sunt grandioase. Totuși, dragostea de viață, de supraviețuire pe această planetă sunt imperative pe care omul brazilian ține să le respecte.

Congresul mondial pentru ocrotirea mediului, care s-a desfășurat la Rio de Janeiro, în Brazilia, a urmat ideilor și principiilor de bază statornicite încă la Stockholm, în 1972. Economia Amazoniei are nevoie de oameni de afaceri cu idei care să privească prezentul și perspectiva apropiată pentru menținerea echilibrului ecologic. Mama-natură îi dă omului tot ce are el nevoie pentru consum, fără să fie nevoie să tăiem arborii. Dacă ne gândim numai la palmieri, aceștia dau o mare producție de ulei, cum ar fi palmierul *dende* sau palmierul de *acai*, care situează Amazonia pe primul loc în rândul producătorilor. Producția mondială de ulei de *palma* depășește pe cea de ulei de soia (după estimările publicației "World Oil"). Palmierul *palma*, această plantă agro-ecologică, s-a acomodat bine la pământul umed al Amazoniei.

Bogățiile pădurii sunt greu de imaginat ca varietate, importanță și cantitate: banane, mango, ananas, "urucu", "cupuacu", castanele de Para, manioc, "mamao" sau papaya, "bacuri", "acerola" sau coco. O importanță aparte revine arborelui de bambus, fiind cunoscut a avea 1000 de întrebuințări.

O mulțime covârșitoare de arbori și plante diferite rămân încă în atenția cercetătorilor din diferite domenii, pentru a fi cunoscute și valorificate. Amazonia este extrem de valoroasă pentru fiecare dintre noi. Bioindustria folosește o biotehnologie ultramodernă. Pentru studii și experiențe privind producția farmaceutică, alimentară sau în sectorul mineral pentru tratarea reziduurilor sau emanațiilor se folosesc resursele utile.

Acestea sunt plantele medicinale, tinctoriale, aromatice, alimentare, substanțele camforate, diferite rășini, plantele oleaginoase și pentru fibre, de tananți, de mucegai sau de toxine.

Bioindustria trebuie să respecte principiile unei ecologii corecte, numai astfel se va contribui la menținerea și stabilitatea mediului înconjurător. Numeroase instituții științifice respectate pe plan internațional, precum Institutul Național de Cercetări al Amazoniei, Institutul Evandro Chagas sau Muzeul Goeldi au contribuit la lărgirea orizontului științific în zonă, în domeniul plantelor. Ca un exemplu edificator, în ultimii ani, zece oameni de știință au Muzeului Goeldi au clasat mai mult de 286 plante aromatice, parcurgând mii de kilometri în pădure.

Am considerat utilă intervenția mea într-o lume aproape similară proiectelor noastre de dezvoltare și, totodată, de ocrotire a pădurilor, a vegetației, a mediului în general.